

1100-1127 (1116)

Behoud moderne kunst
baart musea grote zorgen

„Restauratie is een soort stervensbegeleiding“

door PAOLA VAN DE VELDE

ROTTERDAM,
vrijdag

Installaties van afval, sculpturen van schuimrubber, vilt, vet of zelfs chocola. In de jaren '60 en '70 experimenteerden kunstenaars er lustig op los met de meest uiteenlopende nieuwe materialen. Hoe gekker hoe beter, leek het wel. Twintig jaar later leidt echter een groot aantal van die werken een treurig bestaan in de museumdepots. De bijzondere materialen hebben — hoe jong ook — de tand des tijds niet doorstaan. Ze zijn verkleurd, verkruid of anderszins beschadigd. Conservatoren en restauratoren zitten met deze 'ruines van de moderne tijd' flink in hun maag en vragen zich wanhopig af: Hoe behoud je hedendaagse kunst?

Ruim 450 specialisten uit alle delen van de wereld zullen zich op 8, 9 en 10 september in het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam over deze vraag buigen. Dit internationale symposium, getiteld 'Modern art: Who cares?', is een initiatief van de Stichting Behoud Moderne Kunst.

„Dat het congres uitgerend in ons land plaatsvindt, is geen toeval“, zegt Piet de Jonge, conservator moderne kunst van het Rotterdamse Museum Boijmans Van Beuningen en een van de voorzitters en sprekers op het symposium. „Nederland vervult op dit gebied een pioniersrol.“

Sinds 1993 is er dankzij de Stichting, waarin overigens vrijwel alle Nederlandse musea die eigentijdse kunst verzamelen zijn vertegenwoordigd, een georganiseerd overleg tussen conservatoren en restauratoren. En juist die combinatie van theorie en praktijk maakt ons project zo uniek.

■ Conservator Piet de Jonge bij 'Stilleven met watermeloenen' van Piero Gilardi: „Je weet dat dit kunstwerk uiteindelijk toch doodgaat.“

FOTO:
ROEL DIJKSTRA

Tien pilot-projecten (t/m 10 september in Boijmans te zien voor het publiek) zijn inmiddels door de werkgroep onderzocht. Zoals het kinetische werk 'Gismo', samengesteld uit verroest schroot door Jean Tinguely uit de collectie van het Stedelijk Museum Amsterdam en 'Ijsmachine'

van Woody van Amen uit het Centraal Museum Utrecht.

„Tot een pasklare oplossing voor alle problemen zijn we niet gekomen. Elk object kent immers zijn eigen, specifieke kneip punten. Glaswol moet je nu eenmaal anders behandelen dan hard plastic. Wat wij bereikt hebben, is dat er nu

een model, een soort vragenlijst voorhanden is waarmee elk museum tot een goed voorstel voor restauratie en conservering van zijn moderne kunstwerken kan komen.“

Grasveld

Hoewel soms een kleine ingreep voldoende is om een sculptuur dat jarenlang een comateus bestaan heeft geleid in het depot succesvol te reanimeren, betekent restauratie en conservering in de meeste gevallen niet meer dan het leven van een kunstvoorwerp rekken. De Jonge knikt. „Je weet dat het uiteindelijk toch dood gaat.“ Hij wijst op een in kunststofschuim uitgevoerd grasveld vol sappige watermeloenen van de Italiaan Piero Gilardi.

Het stilleven dat voor het laatst op zaal werd getoond in 1978, lag 20 jaar lang weg te kwijnen in de kelder van het museum. Recent onderzoek heeft echter aangetoond dat het kunstwerk beslist nog niet geheel verloren is. Met visgaren en horregaas (niet-traditionele problemen vragen niet-traditionele oplossingen!) kan de restaurator de ergste breuken en scheuren voorlopig verhelpen.

„Zo kan het werk nog jaren

mee, maar het blijft slechts levensverlenging, want verdere verpulvering van het materiaal is helaas niet tegen te gaan. We weten al dat het 2050 waarschijnlijk niet haalt. Het is een soort stervensbegeleiding, waarmee we nu bezig zijn“, zegt De Jonge lachend.

Al voorgoed verloren voor het nageslacht is '59-18' van Henk Peeters. Het grijze schuimrubber waarin de Nul-kunstenaar in 1959 enkele gaten brandde, is verkleurd en grotendeels uiteengevallen. Het heeft niets meer te maken met wat Peeters destijds wilde uitdrukken.

Piet de Jonge: „Het is daarom belangrijk dat conservatoren en restauratoren anders gaan denken. Niet alle kunst is voor de eeuwigheid gemaakt. Veel hedendaagse kunstenaars hechten nu eenmaal meer waarde aan het concept dan aan het werk zelf. Zij bekommeren zich niet om de levensduur ervan. We zullen moeten leren accepteren dat je soms afscheid moet nemen van dierbare kunstvoorwerpen. Natuurlijk op voorwaarde dat je het werk uitstekend documenteert. Het is beter een goede herinnering dan een opgezet lijk in de collectie te hebben.“